

Informacje praktyczne

Informacje dla instytucji zatrudniających zagranicznych pracowników naukowych

Opracowano na podstawie:

<https://www.euraxess.pl/pl/poland/information-assistance>

Wersja 1

Data publikacji: *grudzień 2023 r.*

Spis treści

Zatwierdzenie jednostki przyjmującej w MSWiA- nie dotyczy PAN, w innych przypadkach potrzeba...	4
Jak uzyskać zatwierdzenie?	4
Wjazd do Polski	5
Obywatele UE	6
Członkowie rodzin niebędący obywatelami UE	7
Cudzoziemcy spoza UE	7
Ruch bezwizowy do 90 dni	9
Karta pobytu lub wiza wydana przez inny kraj strefy Schengen	9
Wiza do Polski.....	9
Wiza Schengen czy krajowa?.....	10
Wiza- jaki cel pobytu	10
Aplikowanie o wizę.....	10
Podróżowanie w ramach UE - naukowcy i studenci.....	11
Przyjęcie cudzoziemca do pracy	13
Umowa z cudzoziemcem- w jakim języku	13
Umowa o przyjęciu cudzoziemca-naukowca (spoza UE).....	13
Najpopularniejsze rodzaje umów	14
Legalizacja pobytu naukowców (zezwolenie na pobyt)	17
Obywatele UE- Rejestracja pobytu obywateli UE i członków rodzin	17
Legalizacja pobytu - naukowcy spoza UE	18
Praca naukowa z zezwolenie na pracę	28
Praca naukowa bez zezwolenia na pracę	28
Ubezpieczenia zagranicznych naukowców.....	30
Koordynacja ubezpieczeń społecznych	30
Nietypowe rozwiązania	30
Ubezpieczenia społeczne doktorantów.....	30
Ubezpieczenia obcokrajowców	31
Wygaśnięcie prawa do ubezpieczenia.....	31
Jak mieć pewność, że jest się ubezpieczonym	32
Wybór lekarza podstawowej opieki zdrowotnej.....	32
Ubezpieczenie zdrowotne doktorantów z UE	32
Ubezpieczenie zdrowotne doktorantów spoza UE	32
Wygaśnięcie dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego.....	33
Opodatkowanie dochodów	34

Obowiązek zapłaty podatku	34
Rozliczenie roczne	34
Podwójne opodatkowanie	34
Zwolnienie podatkowe	35
Zwolnienie podatkowe stypendiów	35
Zwolnienie podatkowe innych dochodów	35
Indywidualne interpretacje podatkowe	36
Meldunek czasowy cudzoziemców	37
Kiedy się zameldować.....	37
Gdzie dokonać meldunku	37
Jakie dokumenty są wymagane.....	37
PESEL CUDZOZIEMCA	38
STRONY URZĘDÓW I INFORMACJE O PRACY CUDZOZIEMCÓW.....	39
Wyjazd naukowca z Polski	40

Zatwierdzenie jednostki przyjmującej w MSWiA- nie dotyczy PAN

Zatwierdzenie to dotyczy przyjmowania cudzoziemców z krajów spoza UE m.in. w celu prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych. Podstawą prawną, z której wynika ten obowiązek jest art. 151 ustawy o cudzoziemcach.

Zatwierdzenie jednostki jest warunkiem wydania cudzoziemcowi przed przyjazdem do Polski wizy w celu prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych, a także udzielenia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy w celu prowadzenia badań naukowych po przyjeździe do Polski. Zatem brak zatwierdzenia może mieć wpływ na wydłużenie procesu przyjęcia obcokrajowca do pracy.

Warto też wspomnieć, że art. 144 ustawy o cudzoziemcach mówi o zatwierdzeniu jednostek na potrzeby przyjmowania cudzoziemców w celu odbycia studiów/kształcenia w szkole doktorskiej. Jednak z obowiązku tego zostały zwolnione uczelnie, jak i od 7 kwietnia 2023 instytuty badawcze (w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych) oraz instytuty naukowe PAN.

Zatem aby przyjąć w uczelni czy instytucie badawczym/naukowym cudzoziemca spoza UE w celu prowadzenia badań naukowych wymagane jest uzyskanie takiego zatwierdzenia. Natomiast przyjęcie w wyżej wymienionych jednostkach studenta/doktoranta spoza UE nie wymaga uzyskania zatwierdzenia MSWiA.

Jak uzyskać zatwierdzenie?

Zatwierdzenie jednostki następuje na jej wniosek. Wniosek wraz z dokumentami potwierdzającymi prowadzenie działalności statutowej należy przesać do MSWiA. Zatwierdzeniu podlega cała instytucja, a nie jej poszczególne jednostki (wydziały, katedry, instytuty, filie itd.). Zatwierdzenie jest przyznawane na okres 5 lat, po którym to czasie należy wystąpić o kolejne zatwierdzenie.

Wniosek powinien zawierać ogólną informację o tym, że instytucja będzie przyjmować cudzoziemców w ww. celu - bez podawania żadnych danych obcokrajowców, a także informację o tym, że jednostka prowadzi działalność naukową przez co najmniej 5 lat przed złożeniem wniosku. Do pisma należy dołączyć dokumenty potwierdzające spełnienie tych przesłanek. Wydanie decyzji trwa do 60 dni.

Brak zatwierdzenia jednostki w MSWiA **nie uniemożliwia** zatrudniania cudzoziemców naukowców. W przypadku jego braku, cudzoziemiec powinien wnioskować o wizę / kartę pobytu ze względu na **inny niż "prowadzenia badań naukowych" cel pobytu**, mianowicie "wykonywanie pracy" lub w przypadku karty pobytu "wykonywanie pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji (Niebieska Karta UE) - jeśli naukowiec spełnia wymogi. Przed uzyskaniem wizy do Polski przez naukowca warto zatem poinformować gościa, czy jednostka uzyskała zatwierdzenie MSWiA.

WAŻNE: <https://www.gov.pl/web/mswia/zloz-wniosek-o-zatwierdzanie-jednostki-na-potrzeby-przyjmowania-cudzoziemcow>

Wjazd do Polski

Wjeżdżając do Polski cudzoziemcy są zobowiązani uzasadnić cel i warunki planowanego pobytu oraz przedstawić na żądanie służb granicznych:

Paszport

- wydany nie wcześniej niż 10 lat temu,
- ważny przynajmniej jeszcze przez 3 miesiące po planowanym pobycie,
- zawierający przynajmniej 2 wolne strony.

Ubezpieczenie zdrowotne

Podróżne ubezpieczenie medyczne o kwocie ubezpieczenia min. 30 000 euro, pokrywające wszelkie wydatki, które mogą wyniknąć w związku z koniecznością powrotu z powodów medycznych, potrzebą pilnej pomocy medycznej, nagłym leczeniem szpitalnym lub ze śmiercią albo ubezpieczenie zdrowotne w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia wynikające np. z umowy o pracę.

Oznacza to, że cudzoziemcy często muszą wykupić podróżne ubezpieczenie medyczne przed przyjazdem do Polski, które to ubezpieczenie jest również wymagane do uzyskania wizy do Polski.

WAŻNE: Lista kwalifikowanych ubezpieczycieli jest dostępna na stronie MSZ: <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/wizy>

Środki finansowe

Cudzoziemiec powinien móc wykazać posiadanie wystarczających środków finansowych na pobyt w Polsce i powrót do kraju zamieszkania lub możliwość uzyskania takich środków w legalny sposób:

- 300 zł na pobyt trwający do 4 dni,
- 75 zł na każdy dzień pobytu w przypadku dłuższych pobytów.

Jeśli celem pobytu cudzoziemca jest kształcenie w szkole doktorskiej, prowadzenie badań naukowych lub udział w szkoleniach, wymagana jest kwota 1270 zł na pierwsze 2 miesiące pobytu lub równowartość tej kwoty w walutach obcych.

Ponadto cudzoziemiec musi wykazać następujące środki finansowe na podróż powrotną:

- 200 złotych, jeżeli przybył z państwa sąsiadującego z Polską,
- 500 złotych, jeżeli przybył z państwa członkowskiego Unii Europejskiej innego niż określone państwo sąsiadujące,
- 2500 złotych, jeżeli przybył z państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej

– albo równowartość tej kwoty w walutach obcych.

Dokumenty wspierające

W celu sprawdzenia zasadności pobytu cudzoziemca w Polsce, straż graniczna może poprosić o następujący dokument: umowę o pracę naukowca bądź list zapraszający od pracodawcy, potwierdzenie przyjęcia na stypendium lub do szkoły doktorskiej. Dokumenty te potwierdzają również sytuację finansową naukowca i członków rodziny.

Dokumenty te są również wymagane na etapie aplikowania o wizę na wjazd do Polski

Zezwolenie na pracę- jeśli jest wymagane

Przed wjazdem cudzoziemca do Polski należy również ustalić, czy wymagane jest zezwolenie na pracę. Warto jednak podkreślić, że zgodnie z art. 325 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wymóg uzyskania zezwolenia na pracę nie dotyczy obcokrajowców zatrudnianych do prowadzenia działalności naukowej w: uczelniach, Polskiej Akademii Nauk, instytutach naukowych PAN, instytutach badawczych, instytutach Sieci Badawczej Łukasiewicz, Centrum Łukasiewicz, międzynarodowych instytutach naukowych oraz w Polskiej Akademii Umiejętności (PAU).

Uogólniając zezwolenie na pracę jest wymagane w przypadku pracy nienaukowej oraz przy zatrudnieniu w sektorze prywatnym.

Obywatele UE

Wjazd i pobyt do 3 miesięcy

Obywatele UE mogą wjechać do Polski, a także pracować w Polsce do 3 miesięcy jedynie na podstawie dowodu osobistego lub paszportu bez dodatkowych formalności.

Pobyt powyżej 3 miesięcy

Natomiast przy pobytach powyżej trzech miesięcy wymagana jest rejestracja pobytu w urzędzie wojewódzkim w województwie zamieszkania. Rejestracji należy dokonać najpóźniej w dniu następującym po 3 miesiącu pobytu.

Należy pamiętać, że aby dopełnić rejestracji, należy najpierw umówić się w urzędzie na spotkanie. Procedura rejestracji pobytu jest bezpłatna.

Wymagane są następujące dokumenty:

- wniosek
- dowód osobisty/paszport,
- 4 zdjęcia,
- dla osób pracujących lub stypendystów - umowa o zatrudnieniu lub potwierdzenie odbywania stypendium,
- w przypadku doktorantów: potwierdzenie o przyjęciu do szkoły doktorskiej/odbywaniu kształcenia, potwierdzenie posiadania ubezpieczenia zdrowotnego oraz potwierdzenie posiadania wystarczających środków do życia w Polsce: 776 zł miesięcznie dla osoby zamieszkującej samotnie lub 600 zł miesięcznie na każdego członka rodziny, po odliczeniu kosztów zamieszkania.

Pamiętaj:

- ☞ wszystkie składane dokumenty muszą być w języku polskim. W przypadku zagranicznych dokumentów, należy przedstawić ich tłumaczenie przysięgłe na j. polski,
- ☞ aby zrobić kopię paszportu i innych ważnych dokumentów (takich jak umowa o pracę) w celu pozostawienia w urzędzie. Oryginalne dokumenty posłużą jedynie do wzglądu.

Potwierdzeniem zarejestrowania pobytu obywatela UE jest wydana plastikowa karta, ważna przez czas nieokreślony.

Członkowie rodzin niebędący obywatelami UE

W kontekście przepisów imigracyjnych członkami rodzin są następujące osoby, które wjeżdżają z obywatelem UE lub do niego dołączają:

- małżonkowie obywateli UE,
- dziecko obywateli UE lub dziecko małżonka (pasierb/pasierbica) będące w wieku poniżej 21 roku życia,
- dziecko obywateli UE lub dziecko małżonka (pasierb/pasierbica) pozostające na ich utrzymaniu,
- rodzice obywateli UE lub małżonka (teść/teściowa) pozostający na ich utrzymaniu,
- rodzice małoletniego obywatela UE, sprawujący faktyczną opiekę nad małoletnim będącym na utrzymaniu obywatela UE.

Wjazd i pobyt do 3 miesięcy

W celu wjazdu do Polski członek rodziny musi posiadać ważny dokument podróży (paszport) oraz wizę (chyba że podlega pod ruch bezwizowy) lub kartę pobytu wydaną przez inny kraj UE.

Pobyt dłuższy niż 3 miesiące

Jeśli planowany jest dłuższy pobyt w Polsce, członek rodziny musi uzyskać kartę pobytu członka rodziny w urzędzie wojewódzkim w województwie zamieszkania. O kartę należy wystąpić najpóźniej w pierwszym dniu po upływie 3 miesięcy od dnia wjazdu do Polski. Procedura wydania karty pobytu dla członka rodziny obywatela UE jest bezpłatna.

Należy pamiętać, że aby złożyć wniosek należy umówić się w urzędzie na wizytę.

Wymagane są następujące dokumenty:

- wniosek wypełniony w języku polskim,
- potwierdzenie rejestracji pobytu obywatela UE, z którym członek rodziny przebywa w Polsce,
- paszport,
- 4 zdjęcia,
- dokument potwierdzający więzi rodzinne, np. akt małżeństwa, akt urodzenia itp.

Pamiętaj:

- ☞ dokumenty, które zostały sporządzone w języku obcym muszą zostać przedstawione wraz z tłumaczeniem przysięgłym na język polski,
- ☞ należy zrobić kopie niektórych składanych dokumentów m.in. paszportu czy aktu małżeństwa, ponieważ oryginały przedstawia się jedynie do wglądu.
- ☞ odpisy aktów stanu cywilnego nie mogą być starsze niż 3 miesiące.

Karta pobytu członka rodziny wydawana jest w ciągu 6 miesięcy od dnia złożenia wniosku i ważna jest przez 5 lat.

Cudzoziemcy spoza UE

Dokumenty:

- paszport-wydany nie wcześniej niż 10 lat temu, ważny przynajmniej jeszcze przez 3 miesiące po planowanym pobycie, zawierający przynajmniej 2 wolne strony,

- ubezpieczenie zdrowotne- Podróżne ubezpieczenie medyczne o kwocie ubezpieczenia min. 30 000 euro, pokrywające wszelkie wydatki, które mogą wynikać w związku z koniecznością powrotu z powodów medycznych, potrzebą pilnej pomocy medycznej, nagłym leczeniem szpitalnym lub ze śmiercią albo ubezpieczenie zdrowotne w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia wynikające np. z umowy o pracę.

Oznacza to, że cudzoziemcy często muszą wykupić podróżne ubezpieczenie medyczne przed przyjazdem do Polski, które to ubezpieczenie jest również wymagane do uzyskania wizego do Polski. Lista kwalifikowanych ubezpieczycieli jest dostępna na stronie MSZ.

- środki finansowe- Cudzoziemiec powinien móc wykazać posiadanie wystarczających środków finansowych na pobyt w Polsce i powrót do kraju zamieszkania lub możliwość uzyskania takich środków w legalny sposób:
  - 300 zł na pobyt trwający do 4 dni,
  - 75 zł na każdy dzień pobytu w przypadku dłuższych pobytów.

Jeśli celem pobytu cudzoziemca jest kształcenie w szkole doktorskiej, prowadzenie badań naukowych lub udział w szkoleniach, wymagana jest kwota 1270 zł na pierwsze 2 miesiące pobytu lub równowartość tej kwoty w walutach obcych.

Ponadto cudzoziemiec musi wykazać następujące środki finansowe na podróż powrotną:

- 200 złotych, jeżeli przybył z państwa sąsiadującego z Polską,
- 500 złotych, jeżeli przybył z państwa członkowskiego Unii Europejskiej innego niż określone państwo sąsiadujące,
- 2500 złotych, jeżeli przybył z państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej

– albo równowartość tej kwoty w walutach obcych.

- dokumenty wspierające- W celu sprawdzenia zasadności pobytu cudzoziemca w Polsce, straż graniczna może poprosić o następujący dokument: umowę o pracę naukowca bądź list zapraszający od pracodawcy, potwierdzenie przyjęcia na stypendium lub do szkoły doktorskiej. Dokumenty te potwierdzają również sytuację finansową naukowca i członków rodziny.

Dokumenty te są również wymagane na etapie aplikowania o wizę na wjazd do Polski - patrz niżej.

- zezwolenie na pracę- jeśli jest wymagane- Przed wjazdem cudzoziemca do Polski należy również ustalić, czy wymagane jest zezwolenie na pracę. Warto jednak podkreślić, że zgodnie z art. 325 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wymóg uzyskania zezwolenia na pracę nie dotyczy obcokrajowców zatrudnianych do prowadzenia działalności naukowej w: uczelniach, Polskiej Akademii Nauk, instytutach naukowych PAN, instytutach badawczych, instytutach Sieci Badawczej Łukasiewicz, Centrum Łukasiewicz, międzynarodowych instytutach naukowych oraz w Polskiej Akademii Umiejętności (PAU).

Uogólniając zezwolenie na pracę jest wymagane w przypadku pracy nienaukowej oraz przy zatrudnieniu w sektorze prywatnym.

Aby wjechać do Polski cudzoziemiec musi posiadać wizę do Polski - chyba że podlega pod ruch bezwizowy - lub wizę/kartę pobytu wydaną przez inny kraj strefy Schengen**

Ruch bezwizowy do 90 dni

Obywatele ponad 60 krajów spoza UE objęci są ruchem bezwizowym, czyli mogą wjeżdżać do strefy Schengen**, w tym do Polski, na okres do 90 dni. Wjazd i pobyt w ruchu bezwizowym może odbywać się jedynie na podstawie ważnego dokumentu podróży (paszportu). Cudzoziemiec może zostać zatrudniony w Polsce w ruchu bezwizowym, jeśli nie jest wymagane posiadanie zezwolenia na pracę.

Należy pamiętać, że całkowita długość pobytu w strefie Schengen nie może przekroczyć 90 dni liczonych w okresie 180 dni. Polecamy kalkulator on-line do liczenia dozwolonych dni pobytu w ruchu bezwizowym.

Jeśli pobyt w Polsce ma być dłuższy niż 90 dni, wówczas cudzoziemiec musi zalegalizować swój dalszy pobyt poprzez wystąpienie o kartę pobytu czasowego w urzędzie wojewódzkim, przed upływem tych 90 dni.

Podstawa prawna: art. 87 ust. 1 pkt 12 lit. f) ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

Karta pobytu lub wiza wydana przez inny kraj strefy Schengen

Wjazd i pobyt w Polsce do 90 dni (liczonych na każde 180 dni) jest możliwy również na podstawie ważnej wizy lub karty pobytu wydanej przez inny kraj strefy Schengen** (w ramach dat ważności tych dokumentów). Ponadto jeśli dokument ten uprawnia cudzoziemca do pracy w kraju jego wydania oraz jeśli cudzoziemiec nie potrzebuje zezwolenia na pracę w Polsce, wówczas można taką osobę zatrudnić na podstawie tej wizy/karty pobytu.

Należy pamiętać, że cudzoziemiec nie może podjąć zatrudnienia na podstawie m.in. wizy turystycznej lub wizy w celu odwiedzin u rodziny/znajomych.

Podstawa prawna: art. 87 ust. 1 pkt 12 lit. d) i e) ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy-
<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf>

Jeśli pobyt w Polsce ma być dłuższy niż 90 dni, wówczas cudzoziemiec musi zalegalizować swój dalszy pobyt poprzez wystąpienie o kartę pobytu czasowego w urzędzie wojewódzkim, przed upływem 90 dni.

Wiza do Polski

Wizy wydawane są przez ambasady lub konsulaty RP zlokalizowane w różnych krajach na świecie i mają formę naklejki wizowej umieszczonej w paszporcie cudzoziemca. Jeśli naukowiec potrzebuje wizy na wjazd do Polski musi najpierw zlokalizować najbliższą placówkę dyplomatyczną RP w kraju swojego zamieszkania. W celu uzyskania listy wymaganych dokumentów należy skontaktować się z placówką. Następnie należy zarejestrować wniosek wizowy i umówić spotkanie wizowe poprzez System Zdalnej Rejestracji (<https://secure.e-konsulat.gov.pl/>) dostępny w kilku językach.

Istnieją dwa główne rodzaje wiz - wiza Schengen i wiza krajowa, które wydawane są w różnych celach pobytu w Polsce. Ponadto wiza może być jednokrotnego lub wielokrotnego wjazdu, w zależności co cudzoziemiec wskaże we wniosku. Wiza wielokrotnego wjazdu umożliwia wielokrotne przekraczanie granic Polski, co jest istotne jeśli chodzi o wyjazdy służbowe czy odwiedzanie kraju pochodzenia.

Wiza krajowa uprawnia również do poruszania się po terytorium innych państw strefy Schengen** w okresie do 90 dni w ciągu 180 dni, w okresie ważności wizy.

Polecamy specjalny kalkulator on-line służący do obliczania 90-dniowych pobytów.

Wiza Schengen czy krajowa?

- ☞ wiza Schengen (oznaczona literą C) jest wizą krótkoterminową ważną na obszarze strefy Schengen i uprawnia do pobytu na terytorium wskazanych krajów strefy do 90 dni w ciągu każdego 180-dniowego okresu.
- ☞ wiza krajowa (oznaczona literą D) jest to wiza długoterminowa wydawana na okres do 12 miesięcy na pobyty w Polsce przekraczające 90 dni. Wiza krajowa uprawnia również do poruszania się po terytorium innych państw strefy Schengen** w okresie do 90 dni w ciągu 180 dni, w okresie ważności wizeny.

Polecamy kalkulator on-line służący do obliczania dozwolonych pobytów 90-dniowych.

Uwaga: aplikując o wizę krajową korzystne jest, aby naukowiec posiadał dokumenty (umowę o pracę czy stypendium) potwierdzające możliwie jak najdłuższy pobyt w Polsce, tak aby uzyskać jak najdłuższą ważną wizę (maks. 12 msc.). Im dłużej ważna wiza, tym więcej czasu ma cudzoziemiec na ewentualne aplikowanie o kartę pobytu czasowego na dalszy pobyt po wygaśnięciu wizeny. Ponadto posiadanie wizeny umożliwia podróże zagraniczne, w tym do kraju pochodzenia.

Wiza- jaki cel pobytu

Wizeny wydawane są na różne cele podróży/pobytu, oznaczone numerami od 1 do 23, w zależności od informacji podanej we wniosku i złożonych dokumentów. Lista wymaganych dokumentów różni się w zależności od celu pobytu w Polsce. W przypadku naukowców możliwe są następujące cele pobytu:

- prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych (cel pobytu nr 13) - do tej wizeny wymagane jest przedstawienie m.in. umowy o przyjęciu cudzoziemca zgodnej z ustawą o cudzoziemcach (art. 151 i 152) zawartej między naukowcem z jednostką przyjmującą zatwierdzoną w tym celu przez MSWiA. Przykładowy wzór takiej umowy został przygotowany przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej pod kątem stypendystów NAWA;

We wniosku wizowym o wizę w celu prowadzenia badań naukowych należy zaznaczyć "Cel podróży - inny" i podać więcej informacji.

- wykonywanie pracy (cel nr 6) - wymagany jest m.in. list intencyjny opisujący ogólne warunki zatrudnienia naukowca (długość zatrudnienia, wynagrodzenie, itp.); nie jest wymagana umowa o przyjęciu cudzoziemca.
- studia I, II stopnia, jednolite magisterskie lub kształcenie w szkole doktorskiej (cel nr 9) - wymagane jest m.in. zaświadczenie z jednostki kształcącej o przyjęciu do szkoły lub kontynuacji kształcenia.

W celu uzyskania pełnej listy wymaganych dokumentów należy skontaktować się bezpośrednio z placówką dyplomatyczną lub zajrzeć na jej stronę internetową.

Aplikowanie o wizę

Wniosek wizowy można złożyć nie wcześniej niż 6 miesięcy przed datą planowanego wjazdu. Czas rozpatrzenia wniosku od momentu złożenia wszystkich wymaganych dokumentów podczas spotkania wizowego to 15 dni, jednak może być on dłuższy, jeśli wymagane będą dodatkowe wyjaśnienia.

Wniosek należy zarejestrować w usłudze e-konsulat.gov.pl. Po wybraniu kraju, w którym naukowiec chce aplikować o wizę do Polski, należy wybrać rodzaj wizeny i wypełnić formularz. Wówczas system proponuje daty spotkania wizowego. W przypadku braku dostępnych terminów, należy próbować

ponownie po udostępnieniu wolnych terminów. Można również podjąć bezpośredni kontakt z placówką w celu zasięgnięcia informacji.

Niektóre konsulaty RP korzystają także z możliwości złożenia wniosku za pośrednictwem usługodawcy zewnętrznego. Szczegółowe informacje można znaleźć na stronach poszczególnych konsulatów RP.

Lista dokumentów potrzebnych do uzyskania wizy może się różnić w zależności od celu pobytu i kraju, z którego pochodzi naukowiec i w którym składa wniosek wizowy. Zazwyczaj są wymagane:

- wydrukowany wypełniony wniosek wizowy,
- dokument podróży - paszport,
- zdjęcie,
- potwierdzenie wniesienia opłaty wizowej - standardowa opłata wynosi 80 euro,
- dokument potwierdzający cel pobytu w Polsce - np. umowa o pracę/stypendium
- dokument potwierdzający posiadanie środków finansowych - mogą one wynikać z ww. umowy,
- podróżne ubezpieczenie medyczne lub ubezpieczenie z NFZ w ramach umowy,
- potwierdzenie zakwaterowania w Polsce.

W celu uzyskania pełnej listy wymaganych dokumentów, należy skontaktować się z placówką konsularną.

Cudzoziemcy mogą przebywać legalnie w Polsce do ostatniego dnia ważności wizy. Jeśli planowany jest dłuższy pobyt, należy go zalegalizować poprzez wystąpienie o kartę pobytu czasowego w urzędzie wojewódzkim w miejscu zamieszkania.

Podróżowanie w ramach UE - naukowcy i studenci

W myśl ogólnych przepisów UE cudzoziemcy spoza UE mogą podróżować do innych krajów strefy Schengen** do 90 dni/180 dni na podstawie wizy lub karty pobytu wydanej przez kraj strefy Schengen.

Ponadto istnieją dodatkowe ułatwienia dotyczące naukowców wraz z rodzinami i studentów spoza UE, którzy posiadają dokumenty pobytowe wydane przez kraje strefy Schengen z adnotacją "naukowiec" lub "student". Wówczas możliwy jest wyjazd do innego kraju UE w celu przeprowadzenia części badań naukowych lub odbycia części studiów w ramach ważności dokumentu pobytowego. Przepisy przewidują następujące możliwości:

- do 180 dni w okresie 360 dni - mobilność krótkoterminowa naukowców (i członków rodziny),
- powyżej 180 dni - mobilność długoterminowa naukowców (i członków rodziny),
- mobilność studentów/doktorantów objętych programem unijnym lub programem wielostronnym - do 360 dni.

Oznacza to prawo do wjazdu i pobytu w celu prowadzenia części badań naukowych lub prac rozwojowych (lub odbycia studiów) w jednostce naukowej/uczelni w Polsce lub możliwość wyjazdu cudzoziemca z Polski do innego kraju UE. Należy jednak pamiętać, że szczegółowe zasady korzystania z wyżej wymienionych mobilności ustalają indywidualnie kraje członkowskie.

* Unia Europejska (UE)

Kraje członkowskie UE: Austria, Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niemcy, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Szwecja, Węgry, Włochy.

Te same przepisy imigracyjne dotyczą również obywateli Norwegii, Islandii, Lichtensteinu i Szwajcarii.

** strefa Schengen

Strefa Schengen obejmuje 23 kraje UE oraz 4 kraje EFTA: Austria, Belgia, Chorwacja, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niemcy, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Szwecja, Węgry, Włochy oraz Szwajcaria, Lichtenstein, Norwegia i Islandia (ostatnie 4 kraje nie należą do UE).

Więcej o strefie Schengen

Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu (EFTA)

Kraje EFTA: Szwajcaria, Lichtenstein, Norwegia i Islandia

Przyjęcie cudzoziemca do pracy

Przed przyjęciem cudzoziemca naukowca do pracy, pracodawca ma obowiązek upewnić się, czy cudzoziemiec posiada dokument uprawniający do pobytu i pracy w Polsce (wizę - jeśli jest wymagana, lub kartę pobytu oraz zezwolenie na pracę - jeśli jest wymagane). Ponadto pracodawca jest zobowiązany przechowywać kopie dokumentów potwierdzających legalne zatrudnienie i pobyt cudzoziemca w Polsce. Wymóg ten określa art. 2 i 3 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium RP.

Zasady pracy w Polsce reguluje Kodeks Pracy zarówno dla publicznego jak i prywatnego pracodawcy. Pracodawca zatrudniający cudzoziemca ma wobec niego takie same obowiązki jak wobec obywatela polskiego, m.in.:

- zawrzeć z cudzoziemcem umowę w formie pisemnej, a przed jej podpisaniem przedstawić jej tłumaczenie na język zrozumiały dla cudzoziemca;
- przeszkolić go w zakresie przepisów ochrony pracy zgodnie ze stanowiskiem;
- umożliwić przeprowadzenie bezpłatnych badań lekarskich zgodnie z podejmowaną pracą;
- w ciągu 7 dni od rozpoczęcia pracy musi zgłosić cudzoziemca do ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego;
- pobierać i wypłacać zaliczki na podatek dochodowy oraz odprowadzać inne obowiązujące składki;
- w ciągu całego okresu pracy cudzoziemca stosować takie same zasady pracy i wynagradzania, jak do innych pracowników.

Umowa z cudzoziemcem- w jakim języku

Zgodnie z art. 88 h ust. 1 pkt 3 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy podmiot powierzający wykonywanie pracy obcokrajowcowi, jest zobowiązany do zawarcia z cudzoziemcem umowy w formie pisemnej oraz przedstawienia cudzoziemcowi przed podpisaniem umowy jej tłumaczenia na język zrozumiały dla cudzoziemca.

Dodatkowo ustawa o języku polskim stanowi, że umowy z zakresu prawa pracy sporządza się w języku polskim, jeśli praca jest wykonywana w Polsce. Umowy mogą jednocześnie być sporządzone w wersji lub wersjach obcojęzycznych na wniosek osoby świadczącej pracę, niebędącej obywatelem polskim, pouczonej uprzednio o prawie do sporządzenia umowy w języku polskim.

Dobłą praktyką jest zatem sporządzenie umowy dwujęzycznej – umowa obcojęzyczna będzie zrozumiała dla cudzoziemca, a wersję polską będzie mógł przedstawić m.in. w urzędzie wojewódzkim do uzyskania karty pobytu.

Umowa o przyjęciu cudzoziemca-naukowca (spoza UE)

Umowa o przyjęciu cudzoziemca' to termin z ustawy o cudzoziemcach (art. 151 i 152), który dotyczy umów zawieranych między naukowcami z krajów trzecich, których celem pobytu w Polsce jest prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych, a jednostkami naukowymi. Umowa o przyjęciu naukowca jest zawierana jako umowa o pracę, umowa o dzieło, umowa zlecenia lub inna umowa cywilnoprawna, zatem jest to po prostu użytkowa nazwa dla takiego dokumentu.

Należy zauważyć, że umowa o przyjęciu cudzoziemca wymagana jest już na etapie wnioskowania przez naukowca o wizę na wjazd do Polski w celu prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych (cel pobytu nr 13). Oznacza to, że umowa taka powinna być przestana naukowcowi do dołączenia do

wniosku wizowego. Z punktu widzenia pracodawcy istotny jest fakt, że taka umowa o przyjęciu cudzoziemca wygasa, w przypadku gdy odmówiono mu wjazdu na terytorium RP (wizy) lub udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w Polsce (art. 152 ust. 5).

Umowa o przyjęciu naukowca powinna zawierać następujące elementy:

- tytuł lub cel badań naukowych lub prac rozwojowych lub ich przedmiot,
- zobowiązanie naukowca do uczestniczenia w prowadzeniu badań naukowych lub prac rozwojowych,
- zobowiązanie jednostki naukowej do zapewnienia naukowcowi warunków do zrealizowania jego zobowiązania,
- datę rozpoczęcia i zakończenia lub szacowany czas trwania badań naukowych lub prac rozwojowych,
- wynagrodzenie naukowca oraz inne warunki pracy,
- informację na temat planowanych badań naukowych lub prac rozwojowych na terytorium innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Do umowy o przyjęciu cudzoziemca, jednostka naukowa jest zobowiązana wydać naukowcowi pisemne oświadczenie, w którym zobowiązuje się ona do poniesienia kosztów związanych z wydaniem i wykonaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, w przypadku, o którym mowa w art. 337 ust. 5. ustawy o cudzoziemcach.

Przykładowy wzór umowy o przyjęciu naukowca zgodny z ustawą o cudzoziemcach został opracowany przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej w j. polskim i angielskim. Można go dostosować do potrzeb jednostki. Wzór ten zawiera punkt dotyczący powyższego pisemnego oświadczenia jednostki naukowej.

Jeśli zawarcie takiej umowy jest z jakiegoś powodu niemożliwe, inną opcją dla naukowca przyjeżdżającego w celu podjęcia zatrudnienia w jednostce naukowej jest wiza w celu wykonywania pracy (nr 06) lub wiza w celu dydaktycznym (nr 12).

Poza wizą umowę o przyjęciu naukowca cudzoziemiec przedstawia również legalizując w Polsce swój pobyt, czyli ubiegając się o zezwolenie na pobyt czasowy (kartę pobytu). Jednak podobnie jak w przypadku wiz, umowa taka dotyczy jednego typu zezwolenia pobytowego - w celu prowadzenia badań naukowych. W przypadku innych możliwych zezwoleń (zezwolenie na pobyt i pracę, Niebieska Karta UE) umowa tego typu nie jest wymagana.

Zatrudniając cudzoziemca do realizacji projektu badawczego wykorzystywać można w Polsce umowę o pracę lub umowę cywilnoprawną pod warunkiem, że jest to dopuszczalne przez zasady danego projektu lub programu finansującego. Każda umowa powinna odpowiadać zarówno prawu polskiemu, jak i zasadom realizacji projektu, programu stypendialnego lub grantu. Może okazać się, iż konieczność spełnienia obu rodzajów wymogów spowoduje, że do wyboru pozostanie tylko jeden określony rodzaj umowy. Najczęściej wykorzystywane umowy cywilnoprawne to umowa o dzieło i umowa zlecenia. Niedopuszczalne jest ich zamienne stosowanie w sytuacji, w której przedmiot umowy określa z jakim rodzajem pracy mamy do czynienia.

Najpopularniejsze rodzaje umów

1. Umowa na czas określony i trzecia umowa o pracę

Zgodnie z art. 25(1) § 1 Kodeksu pracy okres zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na czas określony, a także łączny okres zatrudnienia na podstawie umów o pracę na czas określony

zawieranych między tymi samymi stronami stosunku pracy, nie może przekraczać 33 miesięcy, a łączna liczba tych umów nie może przekraczać trzech.

Jeśli powyższe warunki nie zostają spełnione, uważa się, że pracownik zostaje zatrudniony na czas nieokreślony. Często jednak istnieje potrzeba zatrudnienia naukowca z zagranicy na okres trwania danego grantu/projektu i wtedy pracodawcy zastanawiają się, jak rozwiązać kwestię z umową czasową. Kodeks pracy daje rozwiązanie dla takich sytuacji. Jeśli istnieją obiektywne przyczyny zatrudnienia pracownika na czas określony (np. na czas trwania grantu), wówczas przepis mówiący o zmianie umowy na czas nieokreślony nie będzie mieć zastosowania.

Pracodawca ma wtedy obowiązek zamieścić w umowie o pracę informację o przyczynach zawarcia umowy na czas określony. Ponadto o fakcie podpisania takiej umowy powinien poinformować właściwego okręgowego inspektora pracy w formie pisemnej lub elektronicznej, w terminie 5 dni roboczych od zawarcia umowy. Obowiązek informacyjny dotyczy każdej umowy zawieranej na czas określony bez względu na to czy jest to pierwsza, druga czy piąta umowa zawarta w okresie 33 miesięcy, czy też pierwsza umowa zawarta na okres przekraczający 33 miesiące.

Obowiązek informacyjny nie dotyczy zawieranych umów cywilnoprawnych, np. umowy zlecenia czy umowy o dzieło.

2. Umowa stypendium

Niekiedy zdarza się, że naukowcy przyjmowani są do realizacji projektu na podstawie tzw. umowy o stypendium. Jednak w polskim prawie brak jest definicji stypendium jako takiego. Zdefiniowane są jedynie te stypendia, które przyznawane są na podstawie odrębnych aktów polskiego prawa, np. stypendia ministra dla doktorantów lub studentów (które reguluje ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym). W związku z tym, umową o stypendium nazwać można tylko taką umowę, w której nie występuje element świadczenia usług przez osobę fizyczną na rzecz instytucji. Jeżeli taki element będzie występował, to w zależności od pozostałych elementów takiej umowy, zostanie ona uznana za umowę o dzieło, umowę zlecenia lub umowę o pracę. Podstawową zasadą prawną dotyczącą statusu prawnego umów jest to, że o ich rodzaju nie decyduje tytuł takiej umowy, ale jej treść.

Przy ocenie, czy mamy do czynienia ze „stypendium” należy posługiwać się definicją encyklopedyczną tego terminu. Takich definicji jest wiele, ale wszystkie wskazują na to, iż w odróżnieniu od świadczenia usług, stypendium jest świadczeniem ze strony fundującego dla stypendysty, przy czym stypendysta nie wykonuje w zamian za otrzymane środki usług na rzecz fundatora. Jeżeli zaistnieje sytuacja, w której podmiot prowadzący badania przekazuje osobie środki finansowe, a osoba ta wykonuje usługi na rzecz tego podmiotu, to będzie to umowa świadczenie usług np. zlecenia lub o dzieło, a nie stypendium. Jest to szczególnie ważne w przypadku ubezpieczeń społecznych, gdzie rodzaj umowy decyduje o istnieniu obowiązku ubezpieczeniowego, jego zakresie lub jego braku.

W temacie stypendiów należy również wspomnieć o kwestiach ubezpieczeń i podatków. Stypendium nie tworzy w Polsce obowiązku ubezpieczeniowego, zatem osoba otrzymująca stypendium powinna zadbać o ubezpieczenie zdrowotne, jeśli nie jest ubezpieczona z innego tytułu.

Dochody ze stypendium są w Polsce zwolnione z rozliczenia podatkowego, o ile dane stypendium objęte jest odpowiednim zwolnieniem podatkowym. Nie wszystkie stypendia są w Polsce wolne od podatku dochodowego od osób fizycznych.

W przypadku przyjmowania w Polsce stypendysty z kraju spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego (UE, Norwegia, Islandia, Lichtenstein) i Szwajcarii istotną informacją jest również to, że osoba taka powinna wystąpić o wizę w celu naukowym, szkoleniowym, dydaktycznym, a nie o wizę w celu

wykonywania pracy. O taką samą wizję powinni ubiegać się naukowcy planujący brać udział w stażach, czy studiach, którzy nie będą w Polsce wykonywali pracy zarobkowej.

Legalizacja pobytu naukowców (zezwozenie na pobyt)

Obywatele UE- Rejestracja pobytu obywateli UE i członków rodzin

Pobyt w Polsce powyżej trzech miesięcy obywateli UE, Szwajcarii, Norwegii, Islandii i Lichtensteinu wymaga rejestracji w urzędzie wojewódzkim w województwie zamieszkania. Rejestracji należy dokonać najpóźniej w następnym dniu po upływie 3 miesięcy od daty wjazdu do Polski.

Należy pamiętać, że najpierw należy umówić się w urzędzie na spotkanie. Procedura rejestracji pobytu dla obywateli UE jest bezpłatna.

Wymagane są następujące dokumenty:

- wniosek
- dowód osobisty/paszport,
- 4 zdjęcia,
- dla osób pracujących lub stypendystów - umowa o zatrudnieniu lub potwierdzenie odbywania stypendium,
- w przypadku doktorantów: potwierdzenie o przyjęciu do szkoły doktorskiej/odbywaniu kształcenia, potwierdzenie posiadania ubezpieczenia zdrowotnego oraz potwierdzenie posiadania wystarczających środków do życia w Polsce: 776 zł miesięcznie dla osoby zamieszkującej samotnie lub 600 zł miesięcznie na każdego członka rodziny, po odliczeniu kosztów zamieszkania.

Pamiętaj:

- ☞ wszystkie składane dokumenty muszą być w języku polskim. W przypadku zagranicznych dokumentów, należy przedstawić ich tłumaczenie przysięgłe na j. polski,
- ☞ aby zrobić kopię paszportu i innych ważnych dokumentów (takich jak umowa o pracę) w celu pozostawienia w urzędzie. Oryginalne dokumenty posłużą jedynie do wzglądu.

Potwierdzeniem zarejestrowania pobytu obywatela UE jest wydana plastikowa karta, ważna przez czas nieokreślony.

Obowiązek rejestracji pobytu należy odróżnić od obowiązku meldunku czasowego, którego dokonuje się na innych zasadach.

Członkowie rodzin niebędący obywatelami UE

W kontekście przepisów imigracyjnych członkami rodzin są następujące osoby, które wjeżdżają z obywatelem UE lub do niego dołączają:

- małżonkowie obywateli UE,
- dziecko obywateli UE lub dziecko małżonka (pasierb/pasierbica) będące w wieku poniżej 21 roku życia,
- dziecko obywateli UE lub dziecko małżonka (pasierb/pasierbica) pozostające na ich utrzymaniu,
- rodzice obywateli UE lub małżonka (teść/teściowa) pozostający na ich utrzymaniu,
- rodzice małoletniego obywatela UE, sprawujący faktyczną opiekę nad małoletnim będącym na utrzymaniu obywatela UE.

Pobyt w Polsce członka rodziny powyżej 3 miesięcy wymaga uzyskania zezwolenia na pobyt (karty pobytu) członka rodziny obywatela UE. O dokument ten należy wnioskować w urzędzie wojewódzkim właściwym ze względu na miejsce zamieszkania cudzoziemca najpóźniej w następnym dniu po upływie 3 miesięcy od daty wjazdu do Polski. Należy pamiętać, że najpierw należy umówić się w urzędzie na spotkanie.

Dokumenty wymagane do uzyskania karty pobytu członka rodziny:

- wniosek wypełniony w języku polskim,
- 4 fotografie,
- paszport do wzglądu plus kopia,
- dokument potwierdzający więzi rodzinne (np. akt małżeństwa, akt urodzenia) - odpisy aktów powinny być wydane nie wcześniej niż 3 miesiące przed złożeniem wniosku

Pamiętaj: dokumenty sporządzone w języku obcym muszą zostać przedstawione wraz z tłumaczeniem przysięgłym na język polski.

Procedura jest bezpłatna, a karta pobytu jest wydawana w terminie do 6 miesięcy od dnia złożenia wniosku i pozostaje ważna przez okres 5 lat (lub przez okres krótszy – zależnie od okresu zamierzonego pobytu obywatela UE w Polsce).

Legalizacja pobytu - naukowcy spoza UE

Legalizacja pobytu cudzoziemca z kraju spoza UE polega na uzyskaniu zezwolenia na pobyt (czasowy lub stały), czyli karty pobytu w formie plastikowego dokumentu. Karta pobytu uprawnia cudzoziemca do:

- legalnego pobytu w Polsce,
- legalnego zatrudnienia - jeśli nie jest wymagane dodatkowo zezwolenie na pracę,
- podróżowania po strefie Schengen** na okres do 90 dni (w okresie 180 dni) i do przekraczania polskiej granicy bez potrzeby uzyskania wizy na wjazd (w przypadku np. podróży do kraju pochodzenia).

Uwaga: mimo możliwości podróżowania do innych krajów Schengen, polska karta pobytu nie gwarantuje legalnego zatrudnienia w tych krajach. Należy sprawdzać przepisy danego kraju docelowego, ponieważ może być wymagane uzyskanie osobnego zezwolenia na pracę lub pobyt.

Zezwolenia pobytowe (karty pobytu) wydawane są w Polsce przez urzędy wojewódzkie na pobyty przekraczające 3 miesiące, lecz nie więcej niż na 3 lata każde. W celu przedłużenia dalszego pobytu, naukowiec powinien ubiegać się o kolejną kartę pobytu, ponieważ nie są one przedłużane z urzędu.

Kiedy i jak aplikować

Wniosek o zezwolenie na pobyt cudzoziemiec może złożyć w dowolnym momencie legalnego pobytu w Polsce, najpóźniej w jego ostatnim dniu (np. w ostatnim dniu okresu ważności wizy) w urzędzie wojewódzkim właściwym ze względu na miejsce zamieszkania.

Uwaga: ponieważ procedury trwają kilka miesięcy (od trzech wzwyż), nie zaleca się czekać do ostatniego momentu. Jest to o tyle ważne, że po wygaśnięciu ważności wizy, a jeszcze przed otrzymaniem karty pobytu, cudzoziemiec nie może podróżować po strefie Schengen ani nie może wjechać ponownie do Polski po pobycie poza UE np. w kraju pochodzenia. Cudzoziemiec może wyjechać do swojego kraju pochodzenia, ale aby wrócić do Polski, musi uzyskać ponownie wizę lub skorzystać z ruchu bezwizowego, jeśli przysługuje.

- ☞ aby złożyć wniosek o zezwolenie na pobyt, należy najpierw umówić wizytę w urzędzie - zazwyczaj przez elektroniczny kalendarz urzędu lub w inny wskazany sposób. Jeśli przed wygaśnięciem legalnego pobytu cudzoziemca brakuje dostępnych terminów na umówienie wizyty, cudzoziemiec musi wysłać wniosek (i wymagane dokumenty) pocztą, co wydłuża procedurę nawet o 3 miesiące;
- ☞ minimum dokumentów wymaganych do przesłania pocztą i zainicjowania procedury to: wniosek (i załączniki), kopia paszportu, 4 zdjęcia oraz potwierdzenie wniesienia opłaty; do 3 miesięcy po otrzymaniu przez urząd dokumentów, cudzoziemiec zostanie wezwany do urzędu w celu złożenia wszystkich dokumentów i odcisków palców;
- ☞ niektóre urzędy wojewódzkie prowadzą elektroniczny system rejestracji i wypełnienia wniosków, co ułatwia wypełnienie formularza, zebranie potrzebnych dokumentów oraz komunikację urząd-cudzoziemiec. Można też skorzystać z ogólnokrajowego systemu Urzędu do Spraw Cudzoziemców MOS - Moduł Obsługi Spraw (cudzoziemcy.gov.pl), jednak wniosek należy wydrukować i złożyć w odpowiednim urzędzie wojewódzkim;

Uwaga: W momencie składania dokumentów obcokrajowcowi wbijana jest do paszportu pieczętka, która jest jedynie potwierdzeniem złożenia dokumentów i nie uprawnia ona do przekraczania granic i podróżowania po krajach obszaru Schengen.

Rodzaje zezwoleń na pobyt

Istnieje kilka rodzajów zezwoleń pobytowych, na podstawie których naukowcy spoza UE mogą zalegalizować swój pobyt w Polsce. Określa je ustawa z dnia 12 grudnia 2013 o cudzoziemcach. To, o które zezwolenie powinien ubiegać się naukowiec, zależy od indywidualnej sytuacji zawodowej oraz posiadanych wymaganych dokumentów (np. umowy) lub możliwości ich uzyskania. Jeśli naukowiec kwalifikuje się do więcej niż jednego rodzaju zezwolenia pobytowego, dodatkowym czynnikiem decydującym mogą być korzyści wynikające z posiadania danej karty pobytu, np. możliwość podjęcia w Polsce pracy bez zezwolenia na pracę przez członka rodziny naukowca.

Zezwolenie na pobyt czasowy w celu prowadzenia badań naukowych

Jest to specjalne zezwolenie pobytowe dla naukowców. Zezwolenia tego udziela się cudzoziemcowi, gdy celem jego pobytu w Polsce jest prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych w jednostce naukowej zatwierdzonej w tym celu przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych (więcej o zatwierdzeniu). Ponadto pomiędzy jednostką naukową a naukowcem powinna zostać podpisana umowa o przyjęciu cudzoziemca (zawarta jako umowa o pracę, umowa o dzieło, umowa zlecenia lub inna umowa cywilnoprawna) określająca zgodnie z art. 151 ustawy o cudzoziemcach:

- tytuł lub cel badań naukowych lub prac rozwojowych lub ich przedmiot,
- zobowiązanie naukowca do uczestniczenia w prowadzeniu badań naukowych lub prac rozwojowych,
- zobowiązanie jednostki naukowej do zapewnienia naukowcowi warunków do zrealizowania jego zobowiązania,
- datę rozpoczęcia i zakończenia lub szacowany czas trwania badań naukowych lub prac rozwojowych,
- wynagrodzenie naukowca oraz inne warunki jego pracy,
- informację na temat planowanych badań naukowych lub prac rozwojowych na terytorium innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Przykładową umowę do wykorzystania można znaleźć na stronie Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej.

Art. 152 ustawy mówi, że "Umowa o przyjęciu cudzoziemca wygasa, w przypadku gdy odmówiono cudzoziemcowi wjazdu na terytorium RP lub udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy."

Ponadto zgodnie z ustawą jednostka naukowa musi wydać naukowcowi "pisemne oświadczenie jednostki naukowej, w którym zobowiązuje się ona do zwrotu kosztów wydania i wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, pokrytych z budżetu państwa przed upływem 6 miesięcy od dnia wygaśnięcia umowy o przyjęciu cudzoziemca, jeżeli przesłanką wydania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu jest jego nielegalny pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej" (art. 151 ust. 1 pkt 1 lit. c Ustawy o cudzoziemcach).

Korzyści z posiadania tego rodzaju zezwolenia na pobyt:

- członkowie rodziny posiadacza takiej karty pobytu mogą pracować w Polsce bez zezwolenia na pracę;
- posiadacze karty pobytu z adnotacją "naukowiec" (oraz członkowie ich rodzin) mogą skorzystać z tzw. mobilności w innych krajach UE w celu przeprowadzenia części badań naukowych lub prac rozwojowych,
- po zakończeniu prowadzenia badań u danego pracodawcy, naukowiec-posiadacz tego zezwolenia może wnioskować o zezwolenie na dalszy pobyt w celu poszukiwania pracy/założenia działalności.

Koszt wnioskowania o zezwolenie pobytowe: 340 zł

Zezwolenie na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji (Niebieska karta UE)

Niebieska Karta UE jest to zezwolenie na pobyt czasowy cudzoziemca w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji, a zatem kolejna możliwość dla pracowników naukowych.

Aby cudzoziemiec otrzymał Niebieską Kartę UE, muszą być spełnione następujące warunki:

- cudzoziemiec musi posiadać wyższe wykształcenie (przynajmniej mgr),
- umowa z pracodawcą musi być zawarta na przynajmniej rok,
- wysokość minimalnego rocznego wynagrodzenia brutto nie może być niższa niż równowartość 150% kwoty przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w roku poprzedzającym złożenie wniosku o Niebieską Kartę ogłaszanego przez GUS - sprawdź komunikaty GUS dla danego roku.

Korzyści dla posiadaczy Niebieskiej Karty UE:

- członkowie rodziny mogą podejmować w Polsce zatrudnienie bez zezwolenia na pracę;
- okres ważności karty pobytu jest o 3 miesiące dłuższy niż okres umowy z pracodawcą (ale i tak max. to 3 lata);
- do 5-letniego okresu pobytu na terytorium RP (wymaganego do ubiegania się o zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE), zalicza się łączny okres legalnego pobytu w UE przez co najmniej 5 lat na podstawie Niebieskiej Karty UE, w tym na terytorium Polski – co najmniej przez 2 lata bezpośrednio przed złożeniem wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE na podstawie Niebieskiej Karty UE. (art. 212 ustawy o cudzoziemcach).

Kosz wnioskowania o Niebieską Kartę UE: 440 zł.

Zezwolenie na pobyt czasowy i pracę

Jest to zezwolenie wydawane cudzoziemcom podejmującym pracę w Polsce w różnych zawodach. Wynagrodzenie cudzoziemca nie może być niższe niż minimalne wynagrodzenie za pracę w Polsce tj. od lipca 2023 kwota 3600 zł miesięcznie brutto, bez względu na rodzaj umowy (o pracę/zlecenie/dzieło), czy rodzaj etatu (pełny/niepełny).

Posiadanie tego rodzaju karty pobytu nie wiąże się z dodatkowymi korzyściami.

Koszt wnioskowania o zezwolenie na pobyt to 440 zł.

Zezwolenie na pobyt czasowy dla studentów stacjonarnych i doktorantów

Zezwolenie na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach jest przeznaczone dla cudzoziemców kształcących się:

- na studiach stacjonarnych (tj. realizowanych w pełnym wymiarze czasu) I stopnia, studiach II stopnia lub jednolitych studiach magisterskich,
- w szkole doktorskiej (czy też na studiach doktoranckich, póki te są prowadzone),
- w ściśle określonych prawem przypadkach również w ramach kursu przygotowawczego do kształcenia na tych studiach.

Wszelkie inne formy kształcenia takie jak m.in. studia wyższe w formie niestacjonarnej, studia podyplomowe, czy studia MBA, określane są mianem nauki, a nie studiów, zaś zezwoleniem dedykowanym celom nauki jest zezwolenie na pobyt czasowy ze względu na inne okoliczności.

Korzyści:

- ☞ studenci i absolwenci studiów stacjonarnych oraz doktoranci i absolwenci studiów doktoranckich/szkoły doktorskiej mogą wykonywać dowolną pracę w Polsce bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę,
- ☞ posiadacze karty pobytu w dopiskiem "student" mogą korzystać z mobilności wewnątrz UEna pobytu dłuższe niż standardowe 90 dni w innym kraju UE,
- ☞ absolwenci studiów wyższych oraz studiów doktoranckich/szkół doktorskich mogą ubiegać się o zezwolenie na pobyt czasowy w celu poszukiwania pracy lub rozpoczęcia działalności gospodarczej, wydawane na okres 9 miesięcy

Zezwolenie na pobyt czasowy dla studenta/doktoranta lub naukowca w celu poszukiwania pracy

Absolwenci studiów stacjonarnych, doktoranckich, czy szkół doktorskich (przebywający w Polsce na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy w celu odbycia studiów) po zakończeniu edukacji mogą zostać w Polsce w celu poszukiwania pracy lub założenia działalności gospodarczej. Z takiej możliwości mogą skorzystać również pracownicy naukowci przebywający w Polsce na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy w celu prowadzenia badań naukowych, którzy zakończą ich prowadzenie.

W takich przypadkach cudzoziemcy mogą wnioskować o zezwolenie na pobyt czasowy ze względu na inne okoliczności udzielane na okres 9 miesięcy pod warunkiem złożenia wniosku bezpośrednio po uzyskaniu dyplomu lub zakończeniu prowadzenia badań lub prac rozwojowych, w trakcie legalnego pobytu w Polsce.

Opłata za złożenie wniosku: 340 zł.

Zezwolenie na pobyt czasowy dla członka rodziny/partnera

ŁĄCZENIE RODZIN - MAŁŻONKOWIE I DZIECI

Przepisy migracyjne dają możliwość tzw. łączenia rodzin określonym członkom rodziny (będącym obywatelami spoza UE), którzy przebywają w Polsce lub za granicą i planują przyjazd do Polski:

- małżonkom pozostającym w uznawanym przez prawo RP związku małżeńskim,
- małoletnim dzieciom cudzoziemca i osoby pozostającej z nim w uznawanym przez prawo RP związku małżeńskim,
- małoletnim dzieciom cudzoziemca (także przysposobionym), które pozostają na jego utrzymaniu,
- małoletnim pasierbom cudzoziemca (także przysposobionym), jeśli ich rodzic pozostaje z cudzoziemcem w uznawanym przez prawo RP związku małżeńskim oraz utrzymuje małoletniego i sprawuje nad nim faktycznie władzę rodzicielską.

Zezwolenie na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną może być wówczas uzyskane, jeśli cudzoziemiec, do którego ma dołączyć członek rodziny posiada:

- zezwolenie na pobyt czasowy lub wizę krajową w celu prowadzenia badań naukowych,
- zezwolenie na pobyt czasowy w celu mobilności długoterminowej naukowca,
- Niebieską Kartę UE, czyli zezwolenie na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji,
- zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub zezwolenie na pobyt stały,
- zezwolenie na pobyt czasowy ze względu na inne okoliczności wydane w celu poszukiwania pracy przez naukowca,
- jeśli przebywa w Polsce przez przynajmniej 2 lata na podstawie kolejnych zezwoleń pobytowych wydanych na min. rok każde.

We wniosku o zezwolenie na pobyt w celu połączenia z rodziną w części "Główny cel pobytu" należy zaznaczyć "pobyt z cudzoziemcem".

Wniosek o zezwolenie na pobyt członka rodziny może zostać złożony w jego imieniu, nawet jeśli przebywa on poza granicami Polski. Wymaga to jednak uzyskania pisemnej zgody członka rodziny. Po przyjeździe do Polski, członek rodziny i tak musi umówić się na wizytę w urzędzie wojewódzkim w celu złożenia wymaganych dokumentów i odcisków palców.

Posiadanie zezwolenia na pobyt w celu połączenia z rodziną daje możliwość małżonkowi cudzoziemca do pracy w Polsce bez zezwolenia na pracę.

Opłata skarbową: 340 zł

INNI CZŁONKOWIE RODZIN I ZWIĄZKI NIEFORMALNE

W innych sytuacjach niż wymienione powyżej wymagane jest wnioskowanie o zezwolenie na pobyt czasowy ze względu na inne okoliczności. Dotyczy to m.in. następujących sytuacji:

- innych członków rodzin niż wymienieni powyżej, czyli m.in. dorosłych dzieci (w ich przypadku należy wnioskować o zezwolenie na pobyt czasowy ze względu na innych cel pobytu np. studia, czy praca),
- osób będących w związkach nieformalnych/partnerskich,
- członków rodzin cudzoziemców przebywających w Polsce na innej niż wymienione podstawie pobytu, czyli m.in. w ruchu bezwizowym, na podstawie wizej wydanej w celu pracy (cel numer 6) czy zezwolenia na pobyt czasowy i pracę;

We wniosku o zezwolenie na pobyt w części "Główny cel pobytu" należy zaznaczyć "inne okoliczności" i podać dokładny cel pobytu.

Opłata skarbową: 340 zł

Pobyt stały

Istnieją dwa rodzaje zezwoleń na pobyt, które umożliwiają cudzoziemcom spoza UE dłuższy lub stały pobyt w Polsce.

Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE

Może być wydane cudzoziemcom, którzy przebywają w Polsce legalnie i nieprzerwanie przez okres co najmniej 5 lat poprzedzających złożenie wniosku, z zastrzeżeniem, że:

- ☞ nie każdy pobyt w Polsce jest wliczany do tego okresu np. pobyt w celu nauki szkolnej, czy w ramach delegacji,
- ☞ nie każdy pobyt jest wliczany w całości - np. liczy się połowę okresu pobytu w Polsce na podstawie wizy lub karty pobytu wydanej w celu studiów / kształcenia w szkole doktorskiej,

oraz że nieprzerwany pobyt nie oznacza braku jakichkolwiek wyjazdów z Polski. Przerwa podczas pobytu w Polsce nie może być jednorazowo dłuższa niż 6 miesięcy, a łącznie wszystkie przerwy nie mogą przekroczyć 10 miesięcy w przypadku pobytu cudzoziemca w Polsce. W przypadku posiadaczy Niebieskiej Karty UE żadna z przerw nie może być dłuższa niż 12 miesięcy, a wszystkie przerwy nie mogą przekroczyć łącznie 18 miesięcy - w przypadku pobytu na terytorium innego państwa UE.

Cudzoziemcy ubiegający się o to zezwolenie pobytowe muszą posiadać potwierdzoną znajomość języka polskiego na poziomie biegłości językowej co najmniej B1 – wymóg ten nie dotyczy cudzoziemców, którzy w dniu składania wniosku nie przekroczyli 16 roku życia.

Karta pobytu rezydenta długoterminowego UE jest ważna przez 5 lat i po tym okresie podlega odnowieniu.

Opłata za złożenie wniosku: 640 zł

Zezwolenie na pobyt stały

Udzielane jest cudzoziemcom spoza UE jedynie w ściśle określonych sytuacjach m.in. w przypadku małżeństwa z obywatelem Polski, dzieci obywateli RP, uchodźców, czy posiadaczy Karty Polaka.

Wymagane dokumenty

Poniższe lista dokumentów dotyczy wszystkich rodzajów zezwoleń pobytowych. Natomiast szare rozwijane informacje zawierają pewne specyficzne dokumenty wymagane dodatkowo.

- wniosek wraz z załącznikami - wypełniony w języku polskim (można wypełnić wniosek on-line na stronach niektórych urzędów wojewódzkich lub Urzędu do Spraw Cudzoziemców i wydrukować),
- 4 aktualne zdjęcia,
- kopia dokumentu podróży (paszport) plus oryginał do wglądu,
- potwierdzenie opłaty skarbowej,
- potwierdzenie posiadania ubezpieczenia zdrowotnego w Polsce, wraz z potwierdzeniem wpłacenia ostatniej składki,

- potwierdzenie posiadania wystarczających środków finansowych np. umowa o pracę, porozumienie stypendialne itp. Minimalne kwoty to: 776 zł miesięcznie dla osoby zamieszkującej samotnie lub 600 zł miesięcznie na członka rodziny mieszkającego w Polsce. Są to kwoty netto po odliczeniu kosztów zamieszkania w Polsce;
- potwierdzenie posiadania miejsca zamieszkania (np. umowa najmu) wraz z potwierdzeniem stałych opłat za lokal (ostatnie rachunki za prąd, gaz, wodę itp.),
- pomocne może być również złożenie oświadczenia naukowca cudzoziemca o byciu zwolnionym z zezwolenia na pracę na podstawie art. 325 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Dokumenty dodatkowe/określone dla poszczególnych rodzajów zezwoleń pobytowych -->

Opłata skarbową 640 zł

Zezwolenie na pobyt czasowy w celu prowadzenia badań naukowych

- umowa o przyjęciu cudzoziemca w celu prowadzenia badań naukowych zawarta z jednostką naukową zatwierdzoną przez MSWiA jako umowa o pracę lub umowa cywilno-prawna. Zgodnie z art. 151 ustawy o cudzoziemcach umowa taka powinna określać:
  - tytuł lub cel badań naukowych lub prac rozwojowych lub ich przedmiot,
  - zobowiązanie naukowca do uczestniczenia w prowadzeniu badań naukowych lub prac rozwojowych,
  - zobowiązanie jednostki naukowej do zapewnienia naukowcowi warunków do zrealizowania jego zobowiązania,
  - datę rozpoczęcia i zakończenia lub szacowany czas trwania badań naukowych lub prac rozwojowych,
  - wynagrodzenie naukowca oraz inne warunki jego pracy,
  - informację na temat planowanych badań naukowych lub prac rozwojowych na terytorium innych państw członkowskich Unii Europejskiej.
- pisemne oświadczenie jednostki naukowej, w którym zobowiązuje się ona do poniesienia kosztów związanych z wydaniem i wykonaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu. Oświadczenie takie może być częścią umowy.

Przykładowy wzór umowy o przyjęciu naukowca zgodny z ustawą o cudzoziemcach został opracowany przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej w j. polskim i angielskim. Można go dostosować do potrzeb jednostki.

Niebieska Karta UE

- umowa o pracę lub umowa cywilnoprawna zawarta na okres co najmniej 1 roku z wynagrodzeniem brutto nie niższym niż 150% kwoty przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w roku poprzedzającym złożenie wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt,
- dokument potwierdzający posiadanie wyższych kwalifikacji zawodowych, tj. np. dyplom potwierdzający ukończenie studiów wyższych lub dokument potwierdzający co najmniej 5-letnie doświadczenie zawodowe niezbędne do wykonywania pracy.

Zezwolenie na pobyt i pracę

- zaświadczenie o niezaleganiu w podatkach uzyskane z urzędu skarbowego

Zezwolenie na pobyt – studenci stacjonarni i doktoranci

- zaświadczenie jednostki prowadzącej studia o przyjęciu na studia lub kontynuacji studiów, zgodne ze wzorem określonym przepisami, wraz załącznikiem w postaci wydruku karty okresowych osiągnięć studenta.

Zezwolenie na pobyt dla naukowca/studenta poszukującego pracy

- w przypadku **naukowców**: dokument wystawiony przez jednostkę naukową potwierdzający zakończenie prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych; przepisy nie precyzują ściśle formy oraz elementów, jakie powinien zawierać tenże dokument;
- w przypadku **studentów/doktorantów**: dyplom ukończenia studiów wyższych wydany przez polską uczelnię w okresie bezpośrednio poprzedzającym wystąpienie z wnioskiem. Dokument powinien potwierdzać fakt ukończenia studiów pierwszego stopnia, drugiego stopnia, jednolitych studiów magisterskich lub szkoły doktorskiej (studiów doktoranckich) pozwalający na uzyskanie odpowiednio tytułu zawodowego licencjata, inżyniera, magistra, magistra inżyniera lub doktora, ew. tytuły im równorzędne;
- **w obu przypadkach**: dokumenty potwierdzające fakt aktywnego poszukiwania pracy na polskim rynku pracy (np. rejestracja CV na portalach rekrutacyjnych, potwierdzenia przesłania ofert, potwierdzające prowadzenie rozmów z potencjalnymi pracodawcami) lub zamiar podjęcia działalności gospodarczej w Polsce (np. biznes plan, rozpoczęcie działań na rzecz podjęcia działalności gospodarczej).

Zezwolenie na pobyt czasowy dla członka rodziny/partnera

- dokument potwierdzający więzi rodzinne (akt małżeństwa, akt urodzenia dziecka) razem z tłumaczeniem przysięgłym na język polski,
- karta pobytu/wiza cudzoziemca, z którym przebywa członek rodziny,
- umowa o pracę/stypendialna cudzoziemca, na którego utrzymaniu jest członek rodziny - w celu potwierdzenia wystarczających środków finansowych (minimum 600zł miesięcznie na członka rodziny)

Pamiętaj:

- ❖ składane dokumenty muszą być oryginałami bądź kopiami potwierdzonymi notarialnie,
- ❖ dokumenty sporządzone w językach obcych muszą zostać złożone wraz z ich tłumaczeniami przysięgłymi na język polski,
- ❖ składane dokumenty muszą być ważne przez cały okres procedowania wniosku.
- ❖ dokumenty potwierdzające zamieszkiwanie pod tym samym adresem np. umowa najmu, wspólne zdjęcia, rachunki,
- ❖ w przypadku osób niebędących w związku małżeńskim wymagane jest podpisanie przez nie umowy renty zgłoszonej do urzędu skarbowego - w celu potwierdzenia miesięcznych środków finansowych.

Zezwolenie na pobyt cudzoziemca- praktyczne wskazówki

W związku z odmownymi decyzjami dość często wydawanymi przez Urzędy Wojewódzkie w odpowiedzi na wnioski cudzoziemców o zezwolenia pobytowe, publikujemy kilka praktycznych wskazówek przydatnych w procedurze legalizacji pobytu Państwa pracowników i doktorantów:

- ❖ wspieranie zagranicznych naukowców przez pracodawców w procedurze legalizacji pobytu (uzyskania karty pobytu) jest bardzo istotne, ponieważ może znacząco usprawnić i przyspieszyć tę procedurę. Informacje Urzędów Wojewódzkich dotyczące legalizacji pobytu są przeważnie dostępne jedynie w języku polskim. Wniosek o zezwolenie pobytowe cudzoziemiec również musi wypełnić w j. polskim;
- ❖ do uzyskania zezwolenia pobytowego potrzebne są m.in. odpowiednia umowa z naukowcem, potwierdzenie zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego i opłacenia składek (ZUS RCA) oraz oświadczenie pracodawcy o pokryciu kosztów ew. wydalenia cudzoziemca-naukowca z Polski, które to dokumenty pracodawca powinien przekazać cudzoziemcowi;
- ❖ lista wymaganych dokumentów do zezwolenia na pobyt wraz z aktualną wersją wniosku i załączników jest dostępna na stronach Urzędów Wojewódzkich;
- ❖ zalecamy cudzoziemcom składanie wniosków osobiście, w Urzędzie, po uprzednim umówieniu wizyty. Jeśli nie jest to możliwe, można przesać dokumenty pocztą, jednak wydłuży to procedurę nawet o 3 miesiące;
- ❖ wniosek cudzoziemiec wypełnia po polsku, zgodnie z podaną w nim instrukcją; wszystkie pola muszą zostać wypełnione; jeśli dana informacja nie ma zastosowania np. poprzednie nazwisko lub znaki szczególne, wtedy należy wpisać BRAK lub linię poziomą;
- ❖ cudzoziemiec musi podać we wniosku aktualne dane kontaktowe (adres, e-mail, telefon), za pomocą których Urząd będzie komunikował się z cudzoziemcem, m.in. wysyłał wezwania do złożenia brakujących dokumentów oraz informację o decyzji w sprawie; w razie zmiany danych, należy niezwłocznie poinformować Urząd;
- ❖ przed wizytą w Urzędzie cudzoziemiec powinien przygotować WSZYSTKIE wymagane i poprawnie wypełnione dokumenty. Brak nawet jednego z nich lub błędy w dokumentach spowodują wezwanie do uzupełnienia braków, a więc opóźnienie procedury, lub nawet wydanie odmownej decyzji;
- ❖ w przypadku odmownej decyzji, należy złożyć odwołanie w ciągu 14 dni wraz z brakującymi dokumentami. Procedura odwoławcza może potrwać kilka miesięcy.
- ❖ od momentu złożenia wniosku o zezwolenie pobytowe (do momentu wydania decyzji o zobowiązaniu do powrotu), cudzoziemiec przebywa w Polsce legalnie (potwierdzeniem jest stempel w paszporcie);
- ❖ pracodawcy mają obowiązek przechowywać kopie dokumentów cudzoziemców potwierdzające ich legalny pobyt w Polsce (wizy, potwierdzenia złożenia wniosku o zezwolenie na pobyt, kartę pobytu).

WAŻNE: <https://mos.cudzoziemcy.gov.pl/potrzebuje-informacji/spoza-ue-3>

Podróżowanie po UE

Zgodnie z ogólnymi przepisami cudzoziemcy spoza UE posiadający dokument pobytowy (wizę/kartę pobytu) wydany przez jeden z krajów strefy Schengen** mogą przemieszczać się pomiędzy krajami strefy do 90 dni w okresie 180 dni. Przed upływem 90 dni należy wrócić do kraju, który wydał dokument pobytowy. Dodatkowe ułatwienia dotyczą naukowców z rodzinami i studentów.

Naukowcy (ich rodziny) oraz studenci

Dodatkowe ułatwienia w podróżowaniu po UE dotyczą naukowców (i członków ich rodzin) oraz studentów spoza UE, którzy posiadają dokument pobytowy (wizę/kartę pobytu) z adnotacją "naukowiec" lub "student" wydany przez kraj strefy Schengen**. Przepisy przewidują następujące możliwości podróżowania w celu przeprowadzenia części badań naukowych lub odbycia części studiów w innym kraju UE - w ramach ważności dokumentu pobytowego:

- do 180 dni w okresie 360 dni - mobilność krótkoterminowa naukowców (i członków rodziny),
- powyżej 180 dni - mobilność długoterminowa naukowców (i członków rodziny),
- mobilność studentów/doktorantów objętych programem unijnym lub programem wielostronnym - do 360 dni w ramach ważności dokumentu pobytowego.

Oznacza to, że posiadacze polskiej wizeny lub karty pobytu w dopiskiem "naukowiec" bądź "student" mogą wyjeżdżać do innych krajów UE (za wyjątkiem Irlandii i Danii) w celu przeprowadzenia części badań naukowych lub prac rozwojowych lub odbycia studiów.

Należy jednak pamiętać, że szczegółowe zasady korzystania z wyżej wymienionych mobilności ustalają indywidualnie kraje członkowskie. Każdorazowo przy skorzystaniu z wyjazdu należy sprawdzić jakich formalności względem władz danego kraju należy dopełnić - zgłosić swój przyjazd władzom imigracyjnym bądź uzyskać zezwolenie na pobyt.

WAŻNE: <https://mos.cudzoziemcy.gov.pl/potrzebuje-informacji/mobilnosc>

Praca naukowa z zezwolenie na pracę

Cudzoziemiec jest zatrudniony w Polsce legalnie, jeśli:

- przebywa w Polsce legalnie - na podstawie odpowiedniej wizy lub karty pobytu wydanej w Polsce lub innym kraju strefy Schengen lub na podstawie ruchu bezwizowego oraz
- posiada zezwolenie na pracę, jeśli jest ono wymagane.

Podstawa prawna: art. 87 ust. 1 pkt 12) ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Pracodawca ma obowiązek przechowywać kopie dokumentów potwierdzających legalny pobyt i zatrudnienie cudzoziemca zgodnie z art. 2 i 3 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium RP.

Uwaga: cudzoziemiec nie może wykonywać pracy na podstawie wizy turystycznej (cel wydania nr 1) bądź wizy w celu odwiedzin u rodziny/przyjaciół (cel nr 2).

Praca naukowa bez zezwolenia na pracę

Zatrudnianie naukowców spoza UE do realizacji zadań związanych z kształceniem i prowadzeniem działalności naukowej w publicznych jednostkach naukowych: uczelniach, instytutach Polskiej Akademii Nauk, instytutach badawczych, instytutach Sieci Badawczej Łukasiewicz, Centrum Łukasiewicz oraz międzynarodowych instytutach naukowych nie wymaga uzyskania zezwolenia na pracę.

Podstawa prawna: art. 325 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

Zezwolenie na pracę nie jest wymagane również w innych przypadkach wymienionych poniżej. Są to wybrane przykłady, które mogą dotyczyć przyjeżdżających zagranicznych badaczy:

- obywateli UE oraz Szwajcarii, Lichtensteinu, Islandii i Norwegii,
- studentów studiów stacjonarnych i doktorantów w szkołach doktorskich, a także absolwentów tychże,
- osób wygłaszających, do 30 dni w roku kalendarzowym, okazjonalne wykłady, referaty lub prezentacje o szczególnej wartości naukowej lub artystycznej,
- cudzoziemców prowadzących szkolenia, biorących udział w stażach zawodowych, pełniących funkcję doradcą, nadzorcą lub wymagającą szczególnych kwalifikacji i umiejętności w programach realizowanych w ramach działań Unii Europejskiej lub innych międzynarodowych programach pomocowych, także w oparciu o pożyczki zaciągnięte przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej,
- obywateli Ukrainy, Rosji, Białorusi, Gruzji, Armenii i Mołdawii, którzy korzystają z ułatwionego dostępu do polskiego rynku pracy przez okres 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy. Zatrudnienie odbywa się na podstawie pisemnego oświadczenia o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi złożonego przez polskiego pracodawcę i zarejestrowanego w powiatowym urzędzie pracy,
- cudzoziemców posiadających zezwolenie na pobyt czasowy w celu połączenia z członkiem rodziny, co dotyczy m.in. członków rodzin naukowców, czy wysoko wykwalifikowanych specjalistów - posiadaczy tzw. Niebieskiej Karty UE,
- członków rodzin obywateli Polski i obywateli krajów członkowskich UE,
- posiadaczy zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE wydanego w Polsce,
- a także uchodźców czy obcokrajowców objętych ochroną humanitarną.

WAŻNE: dokładna lista zwolnień z zezwolenia na pracę

<https://www.gov.pl/web/uw-mazowiecki/kiedy-cudzoziemiec-nie-potrzebuje-zezwolenia-na-prace2>

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Ministra, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę

art. 87 ustawy z dnia 29 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

Kiedy wymagane jest zezwolenie na pracę

W pozostałych przypadkach, gdzie nie ma mowy o zwolnieniach z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę, pracodawca musi uzyskać takie zezwolenie w urzędzie wojewódzkim w województwie gdzie zlokalizowany jest zakład pracy. Dotyczy to m.in. pracowników naukowych zatrudnianych w sektorze prywatnym, czyli w firmach czy przedsiębiorstwach.

Po uzyskaniu zezwolenia, pracodawca powinien je przekazać cudzoziemcowi, by mógł je dołączyć np. do wniosku o wizę na wjazd do Polski. Po uzyskaniu wizy cudzoziemiec może od razu po przyjeździe do Polski podjąć pracę.

Ubezpieczenia zagranicznych naukowców

O tym, czy przyjęty do pracy cudzoziemiec (zarówno z państw UE jak i spoza) zostanie zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego decyduje rodzaj umowy, jaka z taką osobą zostanie podpisana. W tym zakresie stosuje się przepisy tak, jak w przypadku obywateli polskich przyjmowanych do pracy i na studia doktoranckie.

Koordinacja ubezpieczeń społecznych

Należy jednak pamiętać, że w 27 krajach Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego (Islandia, Liechtenstein i Norwegia) oraz w Szwajcarii obowiązuje koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego, która reguluje zasady podlegania ubezpieczeniom osób pracujących w różnych krajach członkowskich. Zasady te wykluczają jakąkolwiek dyskryminację w przyznawaniu prawa do świadczeń ze względu na obywatelstwo. W przypadku Wielkiej Brytanii regulacje uległy zmianie.

W związku z tym może się zdarzyć, że przyjmowany w polskiej instytucji naukowiec z danego państwa przedłoży polskiemu pracodawcy – wydany przez pracodawcę z zagranicy i poświadczony przez tamtejszą instytucję ubezpieczeniową – formularz A1.

Formularz A1 powoduje wyłączenie dochodu takiego cudzoziemca spod regulacji polskiego prawa ubezpieczeń społecznych i jednocześnie sprawia, iż dochody takiej osoby podlegają ustawodawstwu państwa, w którym formularz został poświadczony. Może to oznaczać, iż od wynagrodzenia uzyskanego w Polsce instytucja przyjmująca naukowca będzie pobierać i przekazywać do zagranicznego systemu ubezpieczeniowego składki należne zgodnie z tamtejszym ustawodawstwem. W każdym przypadku dostarczenia przez naukowca z zagranicy formularza A1, polska instytucja przyjmująca powinna ustalić w ZUS i zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej, czy i na jakich zasadach powinny być transferowane składki ubezpieczeniowe z Polski za granicę.

WAŻNE: ZUS: Jak uzyskać zaświadczenie A1 o ustawodawstwie właściwym dla osoby, która wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich UE, EOG lub Szwajcarii

<https://www.zus.pl/-/jak-uzyskac-zaswiadczenie-a1-o-ustawodawstwie-wlasciwym-dla-osoby-ktora-wykonuje-prace-najemna-i-prace-na-wlasny-rachunek-w-roznych-panstwach-czlonkow>

Nietypowe rozwiązania

Wyjątki od powszechnej zasady odprowadzania składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne pracowników ujęte są w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Wyjątek taki stanowią m.in. części wynagrodzenia w Działaniach Marii Skłodowskiej-Curie (granty przyznawane przez Komisję Europejską w ramach programów ramowych UE), w których podstawą wymiaru składki jest wynagrodzenie główne (living allowance), a dodatek relokacyjny (mobility allowance) i dodatek związany z posiadaniem rodziny przez naukowca (family allowance) mogą nie podlegać oskładkowaniu przez ZUS, pod warunkiem, że Zakład wyda w tym celu interpretację indywidualną.

Ubezpieczenia społeczne doktorantów

Jeśli chodzi o ubezpieczenia doktorantów kształcących się w Polsce, zgodnie z informacjami ZUS*, osoby, które rozpoczęły kształcenie w szkołach doktorskich najwcześniej w roku akademickim 2019/2020 i pobierają stypendium doktoranckie, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu. Ubezpieczenie chorobowe jest dobrowolne i objęcie nim następuje na wniosek doktoranta.

Składki na ubezpieczenia społeczne są współfinansowane przez doktoranta (ubezpieczony) i podmiot prowadzący szkołę doktorską (płatnik). Składkę na ubezpieczenie emerytalne finansują w równych częściach, ubezpieczony i płatnik. Składkę na ubezpieczenia rentowe finansują ubezpieczony (1,5% kwoty stypendium) oraz płatnik - w wysokości 6,5% kwoty stypendium.

Składkę na ubezpieczenie wypadkowe finansuje w całości podmiot prowadzący szkołę doktorską. Natomiast składkę na ubezpieczenie chorobowe finansuje w całości, z własnych środków, doktorant/ka (jeśli zdecyduje się z niego korzystać).

Na podstawie:

<https://pacjent.gov.pl/jak-ubezpieczyc-studenta-i-doktoranta>

Doktorantów, którzy nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia z innego tytułu, do ubezpieczenia zdrowotnego – na ich pisemny wniosek – zgłasza uczelnia i odprowadza za nich składkę na ubezpieczenie zdrowotne.

Uczelnia zgłasza do ubezpieczenia zdrowotnego i opłaca składkę za studentów oraz doktorantów, gdy zainteresowani przedstawią stosowne oświadczenie o niepodleganiu obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu (w szczególności dotyczy to osób, które ukończyły 26. rok życia).

Ubezpieczenia obcokrajowców

Studenci obcokrajowcy spoza UE ubezpieczają się w Polsce poprzez zawarcie umowy dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego z oddziałem NFZ właściwym ze względu na miejsce zamieszkania i sami finansują sobie opłacanie comiesięcznej składki zdrowotnej, chyba że posiadają Kartę Polaka lub zaświadczenie o polskim pochodzeniu. Wtedy obowiązek opłacenia składek na ubezpieczenie zdrowotne spoczywa na uczelni, na której studiują.

Osoba zainteresowana takim ubezpieczeniem musi złożyć w wojewódzkim oddziale NFZ wniosek o objęcie jej dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym. W tym celu niezbędne jest okazanie dokumentów:

- paszportu wraz z dokumentem potwierdzającym legalny pobyt w Polsce (wiza, karta pobytu)
- dokumentu potwierdzającego posiadanie statusu studenta (legitymacja studencka lub zaświadczenie z uczelni)
- pozwolenia od rodziców na podpisanie umowy dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego (jeśli jest to osoba niepełnoletnia).

Objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym następuje z dniem określonym w umowie zawartej z NFZ, a ustaje z dniem rozwiązania tej umowy albo po upływie miesiąca nieprzerwanej zaległości w opłacaniu składek. Studenci i doktoranci są zwolnieni z opłat dodatkowych do podpisania umowy o dobrowolne ubezpieczenie. Opłacają jedynie należną składkę.

Wygaśnięcie prawa do ubezpieczenia

Prawo do ubezpieczenia wygasa w przypadku:

- ustania tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego osoby, która zgłosiła studenta
- zaprzestania kontynuowania nauki przez studenta pomiędzy 18. a 26. rokiem życia
- ukończenia 26 lat
- skreślenia z listy studentów
- uzyskania własnego tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego (np. student zostaje zatrudniony na umowę o pracę i zyskuje swoje własne ubezpieczenie zdrowotne).

Jeśli obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego studenta i doktoranta wygasa z dniem ukończenia szkoły lub studiów doktoranckich albo skreślenia z listy studentów lub doktorantów, to ich prawo do świadczeń opieki zdrowotnej wygasa po upływie 4 miesięcy od zakończenia nauki lub skreślenia z listy.

Jak mieć pewność, że jest się ubezpieczonym

Informacje o objęciu ubezpieczeniem zdrowotnym można sprawdzić, logując się na Internetowe Konto Pacjenta. Do logowania będzie potrzebny profil zaufany lub dowód osobisty z warstwą elektroniczną (e-dowód)

Logowanie na Koncie Pacjenta: <https://pacjent.gov.pl/internetowe-konto-pacjenta>

Wybór lekarza podstawowej opieki zdrowotnej

Jeśli student po przeprowadzce do miejsca, gdzie będzie studiował, nie ma tam swojego lekarza pierwszego kontaktu, warto jak najszybciej złożyć deklarację wyboru lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Druk deklaracji można otrzymać w przychodni lub pobrać ze strony internetowej oddziału wojewódzkiego NFZ. Podobnie w przypadku wyboru pielęgniarki środowiskowej. Studentki mogą również na takich samych zasadach wybrać położną.

Online można to załatwić poprzez Internetowe Konto Pacjenta.

Zmiana lekarza, pielęgniarki, położnej POZ możliwa jest nie częściej niż dwa razy w roku (warto o tym pamiętać, jeśli student np. wraca na dłuższy okres do swojej miejscowości).

W przypadku, gdy po raz trzeci w danym roku kalendarzowym student zmienia lekarza POZ, pielęgniarkę POZ lub położną POZ – jest zobowiązany do wniesienia na rachunek oddziału NFZ opłaty w wysokości 80 zł.

Ubezpieczenie zdrowotne doktorantów z UE

Wszyscy doktoranci uczący się szkołach doktorskich w Polsce są zobowiązani do posiadania ubezpieczenia zdrowotnego.

Doktoranci będący obywatelami państwa członkowskiego UE lub Islandii, Lichtensteinu Norwegii, Szwajcarii (kraje Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu - EFTA) zamieszkujący na terytorium tego państwa mogą korzystać z opieki zdrowotnej na takich samych zasadach jak polscy ubezpieczeni pod warunkiem posiadania aktualnej Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego (EKUZ) wydanej w kraju pochodzenia. Jeżeli doktorant/ka nie posiada tytułu do ubezpieczenia w kraju zamieszkania – jest zgłaszany/a do ubezpieczenia przez uczelnię na zasadach obowiązujących studentów polskich. Karta EKUZ nie obejmuje profilaktyki zdrowotnej oraz leczenia chorób przewlekłych.

Ubezpieczenie zdrowotne doktorantów spoza UE

Doktorant niebędący obywatelem powyższych państw uznany za osobę pochodzenia polskiego czyli posiadający Kartę Polaka lub zaświadczenie o polskim pochodzeniu może ubezpieczyć się dobrowolnie zawierając umowę z NFZ. Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłaca uczelnia po złożeniu przez doktoranta wniosku o objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym oraz umowy zawartej z wojewódzkim oddziałem NFZ właściwym ze względu na miejsce zamieszkania.

Pozostali doktoranci mogą wykupić komercyjną polisę ubezpieczeniową lub zawrzeć z ZUS umowę o dobrowolne ubezpieczenie zdrowotne i samodzielnie opłacać comiesięczną składkę. W roku 2023 jej wysokość wynosi 55,8 zł miesięcznie. Aby móc się ubezpieczyć doktorant potrzebuje dostarczyć zaświadczenie z uczelni potwierdzające jego status uczestnika studiów doktoranckich oraz inne dokumenty, np. kserokopię pierwszej strony paszportu i aktualnej Karty Pobytu, numer PESEL oraz zaświadczenie o zameldowaniu. Umowę należy podpisać w oddziale NFZ właściwym ze względu na

miejsce zamieszkania, a następnie zarejestrować ją w dowolnym oddziale ZUS. Dopiero wtedy uzyskuje się potwierdzenie zgłoszenia dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego oraz otrzymuje się numer indywidualnego konta na które wpłaca się składki. Potwierdzeniem ubezpieczenia jest umowa z NFZ wraz z drukiem ZUS ZZA oraz potwierdzeniem opłaty ostatniej składki (deklaracji ZUS DRA).

Wygaśnięcie dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego

Wyrejestrowanie z ubezpieczenia zdrowotnego a tym samym prawo do opieki zdrowotnej następuje po upływie 4 miesięcy od zakończenia nauki lub skreślenia z listy doktorantów lub z dniem uzyskania innego tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego.

WAŻNE: Informacje o dobrowolnym ubezpieczeniu zdrowotnym: <https://www.nfz.gov.pl/dla-pacjenta/ubezpieczenia-w-nfz/jak-sie-ubezpieczyc-dobrowolnie/>

Opodatkowanie dochodów

Obowiązek zapłaty podatku

O tym, czy cudzoziemiec musi płacić podatek w Polsce decyduje to, czy jego miejsce zamieszkania znajduje się na terytorium RP. Za osobę mającą miejsce zamieszkania w Polsce (zgodnie z art. 3 ust. 1a ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych) uważa się osobę, która:

- posiada na terytorium RP centrum interesów osobistych lub gospodarczych (tzw. ośrodek interesów życiowych, czyli np. gdzie pracuje, gdzie przebywa najbliższa rodzina itp.) lub
- przebywa na terytorium RP dłużej niż 183 dni w roku podatkowym.

Zgodnie z ustawą cudzoziemcy, którzy mają miejsce zamieszkania w Polsce, podlegają obowiązkowi podatkowemu od całości swoich dochodów, zarówno tych uzyskiwanych w Polsce, jak i za granicą.

Jeśli obcokrajowiec nie ma w Polsce miejsca zamieszkania, musi zapłacić podatek tylko od dochodów uzyskanych na terytorium Polski (art. 3 ust. 2a).

Rozliczenie roczne

Płacenie w Polsce podatków przez cudzoziemców wiąże się ze składaniem zeznań podatkowych (PIT). Osoby mające miejsce zamieszkania w Polsce składają PIT do urzędu skarbowego zgodnie z adresem zamieszkania, natomiast cudzoziemcy podający zagraniczny adres powinni złożyć zeznanie w urzędzie skarbowym właściwym do spraw opodatkowania osób zagranicznych.

Obowiązek złożenia rocznego zeznania PIT dotyczy również tych osób, które wyjeżdżają z Polski przed końcem danego roku podatkowego. Zeznanie podatkowe może zostać wysłane do urzędu skarbowego pocztą lub w wersji elektronicznej.

Pracodawca ma obowiązek przekazać pracownikowi PIT-11 do końca lutego każdego roku. Do końca kwietnia pracownik samodzielnie rozlicza PIT. Od 1 stycznia 2018 r. nie istnieje już możliwość rozliczenia PIT pracownika przez pracodawcę. Przy rozliczeniu pracownik może skorzystać z przygotowanej przez Urząd Skarbowy deklaracji online, która opiera się na usłudze Twój e-PIT. Usługa dostępna jest w języku polskim i angielskim.

Do złożenia przez obcokrajowca deklaracji PIT potrzebny jest nr PESEL lub NIP. Nr PESEL jest nadawany każdemu obcokrajowcowi meldującemu się w Polsce (więcej o PESEL) z urzędu, natomiast NIP nadawany jest po zarejestrowaniu się przez obcokrajowca w urzędzie skarbowym po złożeniu formularza NIP-7.

Ewentualne nierozliczenie podatków w Polsce przed wyjazdem może stanowić problem przy kolejnym przyjeździe do Polski i próbie zalegalizowania tu pobytu przez naukowca cudzoziemca.

Podwójne opodatkowanie

Jeśli cudzoziemiec otrzymuje dochód zarówno w Polsce, jak i w innym kraju może się okazać, że w obu krajach musi zapłacić podatek dochodowy. W celu uniknięcia sytuacji płacenia podatków w pełnej wysokości w obu krajach, zostały zawarte umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania. Polska zawarła takie umowy dwustronne z 91 krajami. Umowy te mówią o tym, w którym kraju należy płacić podatek oraz ustalają metody obliczania wysokości podatków w zależności od formy zatrudnienia i kraju. Aby poznać szczegóły, należy odnieść się do konkretnej umowy. Polecamy też kontakt z urzędami skarbowymi, ponieważ są to z reguły skomplikowane sytuacje.

Zwolnienie podatkowe

Polskie prawo podatkowe przewiduje zwolnienia podatkowe dla wybranych grup dochodów. Pragnąc skorzystać z takiego zwolnienia należy bardzo dokładnie zapoznać się z wymogami, jakie przewidziane są w przepisie prawa zawierającym uprawnienia do zwolnienia dochodów.

Zwolnienie podatkowe stypendiów

Nie jest m.in. prawdą, że wszystkie stypendia wolne są w Polsce od podatku. **Takie zwolnienie dotyczy tylko tych stypendiów**, które spełniają określone wymagania. Szczegółowych informacji na ten temat powinna udzielić organizacja przyznająca dane stypendium. Zwolnienia podatkowe dotyczące stypendiów są ujęte głównie w art. 21 polskiej ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych w następujących ustępach:

Art. 21 ust. 1 pkt 39 stanowi, iż wolne od podatku są: stypendia i zapomogi, o których mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, oraz stypendia otrzymywane w ramach programów lub przedsięwzięć, o których mowa w art. 376 ust. 1 tej ustawy; w przypadku stypendiów przyznawanych przez osobę fizyczną lub osobę prawną niebędącą państwową ani samorządową osobą prawną zwolnienie ma zastosowanie, o ile zasady ich przyznawania zostały zatwierdzone przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki;

Zwolnienie podatkowe innych dochodów

Art. 21 mówi także o zwolnieniach dochodów naukowców i ekspertów otrzymywanych z różnych źródeł

ust. 1 pkt 46 stanowi, iż wolne od podatku są dochody otrzymane przez podatnika, jeżeli:

- pochodzą od rządów państw obcych, organizacji międzynarodowych lub międzynarodowych instytucji finansowych ze środków bezzwrotnej pomocy, w tym ze środków programów ramowych badań, rozwoju technicznego i prezentacji Unii Europejskiej i z programów NATO, przyznanych na podstawie jednostronnej deklaracji lub umów zawartych z tymi państwami, organizacjami lub instytucjami przez Radę Ministrów, właściwego ministra, agencje rządowe lub agencje wykonawcze, w tym również w przypadkach gdy przekazanie tych środków jest dokonywane za pośrednictwem podmiotu upoważnionego do rozdzielania środków bezzwrotnej pomocy oraz
- podatnik bezpośrednio realizuje cel programu finansowanego z bezzwrotnej pomocy; zwolnienie nie ma zastosowania do dochodów osób fizycznych, którym podatnik bezpośrednio realizujący cel programu zleca – bez względu na rodzaj umowy – wykonanie określonych czynności w związku z realizowanym przez niego programem;

Należy jednak podkreślić, że niezależnie od treści ww. przepisów, istnieją nadal pewne rozbieżności interpretacyjne we wskazanym zakresie tak, że jednoznaczne udzielenie generalnej odpowiedzi, na pytanie o zwolnienia podatkowe dla wszystkich dochodów z Programów Ramowych i innych środków bezzwrotnej pomocy, nie jest obecnie możliwe. Z treści ostatnich orzeczeń sądów administracyjnych oraz wydanych interpretacji podatkowych wynika, że w przypadku realizacji projektów w ramach programu Horyzont 2020 i Horyzont Europa w/w przepis nie obejmuje pracy wykonywanej w związku z prowadzeniem projektu finansowanego przez powyższe programy. W związku z utrwaloną linią orzecznictwa polskich sądów można przyjąć, że nie przysługuje zwolnienie z podatku od wynagrodzeń osób fizycznych zaangażowanych w realizację projektów z programów ramowych Unii Europejskiej.

Ust. 1 pkt 46a stanowi, iż wolne od podatku są:

- dochody uzyskane z instytucji Unii Europejskiej i Europejskiego Banku Inwestycyjnego, do których mają zastosowanie przepisy rozporządzenia nr 260/68 z dnia 29 lutego 1968 r. ustanawiającego warunki i procedurę stosowania podatku na rzecz Wspólnot Europejskich (Dz.Urz. WE L 056, z 4.03.1968 r., z późn. zm.).

Zgodnie z tym art. praca w charakterze eksperta oceniającego wnioski dla KE w ramach programu ramowych UE jest zwolniona z podatku dochodowego w Polsce.

Indywidualne interpretacje podatkowe

W przypadku wątpliwości co do możliwości zastosowania zwolnienia podatkowego w określonej sytuacji prawnej, płatnik (instytucja) lub sam podatnik, mogą wystąpić do dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej (KIS) z wnioskiem o wydanie interpretacji indywidualnej prawa podatkowego w celu zabezpieczenia ich interesu prawnego.

WIĘCEJ: [https://www.gov.pl/web/gov/uzyskaj-podatkowa-interpretacje-indywidualna#:~:text=zapytaj%20w%20najbli%C5%BCszym%20urz%C4%99dzie%20skarbowym,30%20\(z%20telefonu%20kom%C3%B3rkowego\).](https://www.gov.pl/web/gov/uzyskaj-podatkowa-interpretacje-indywidualna#:~:text=zapytaj%20w%20najbli%C5%BCszym%20urz%C4%99dzie%20skarbowym,30%20(z%20telefonu%20kom%C3%B3rkowego).)

Meldunek czasowy cudzoziemców

Każdy cudzoziemiec, który ma zamiar przebywać w Polsce dłużej niż 30 dni ma obowiązek się zameldować na pobyt czasowy. Wynika to z art. 40 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności. Procedura jest bezpłatna, jednak wydanie zaświadczenia to koszt 17 zł.

Meldunek czasowy obywateli UE, Norwegii, Lichtensteinu, Islandii i Szwajcarii jest ważny przez okres trwania umowy najmu lokalu. Natomiast w przypadku cudzoziemców spoza UE meldunek czasowy jest ważny przez okres legalnego pobytu, czyli do daty ważności wizy lub karty pobytu, a w ruchu bezwizowym przez 90 dni.

Kiedy się zameldować

Obywatele krajów UE, Norwegii, Lichtensteinu, Islandii oraz Szwajcarii muszą zameldować się w miejscu pobytu czasowego najpóźniej w 30-tym dniu, licząc od dnia przybycia do tego miejsca.

Obywatele pozostałych krajów muszą dokonać meldunku w miejscu pobytu czasowego najpóźniej w 4-tym dniu, licząc od dnia przybycia do tego miejsca

Gdzie dokonać meldunku

Meldunku należy dokonać w urzędzie gminy/dzielnicy w miejscu zamieszkania. Zmieniając miasto czy dzielnicę zamieszkania należy zameldować się ponownie.

Uwaga: obywatele UE, Szwajcarii, Norwegii, Lichtensteinu i Islandii oraz członkowie ich najbliższej rodziny mogą zameldować się przez Internet.

Jakie dokumenty są wymagane

- formularz zgłoszeniowy, na którym musi podpisać się właściciel mieszkania, bądź przedstawiciel akademika/hotelu itd.,
- dokument tożsamości,
- umowa najmu mieszkania,
- w przypadku obywateli spoza UE dodatkowo wiza lub karta pobytu,
- dla członków rodzin - dodatkowo dokument potwierdzający więzi rodzinne (przetłumaczony na j. polski przez tłumacza przysięgłego).

WIĘCEJ: <https://www.gov.pl/web/gov/zamelduj-sie-na-pobyt-staly-dla-cudzoziemcow>

Podczas dokonywania meldunku czasowego cudzoziemcowi automatycznie zostaje nadany numer PESEL.

PESEL CUDZOZIEMCA

Cudzoziemcy mieszkający w Polsce mogą uzyskać numer PESEL automatycznie podczas dokonywania meldunku na pobyt czasowy w urzędzie gminy lub urzędzie dzielnicy.

Jeśli jednak właściciel lokalu nie wyraża na to zgody, istnieje możliwość złożenia wniosku przez cudzoziemca w celu uzyskania numeru PESEL.

We wniosku należy jednak podać podstawę prawną, z której wynika konieczność posiadania PESELu. W związku z wprowadzeniem 1 czerwca 2021 zmian w przepisach podatkowych, PESEL jest potrzebny do celów podatkowych. Należy zatem we wniosku podać następującą podstawę prawną:

Art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (Dz. U. z 2020 r. poz. 170, z późn. zm.), w związku z art. 7 ust. 2 i w zakresie określonym w art. 9 ust. 4 ustawy o ewidencji ludności (Dz. U. z 2021 r. poz. 510).

Z perspektywy pracodawcy (płatnika) nie jest już możliwe składanie informacji z błędnymi identyfikatorami podatkowymi podatnika (w szczególności chodzi o posługiwanie się szeregiem tych samych cyfr, w tym jedynek i dziewiątek).

Usługa nadania PESEL jest bezpłatna, natomiast wydanie zaświadczenie to koszt 17zł. Nadanie numeru następuje w przeciągu kilkunastu dni od dokonania meldunku, czy złożenia wniosku.

WIĘCEJ: <https://www.gov.pl/web/gov/uzyskaj-numer-pesel-dla-cudzoziemcow>

STRONY URZĘDÓW I INFORMACJE O PRACY CUDZOZIEMCÓW

Urząd do Spraw Cudzoziemców - informacje o wizach i zezwoleniach na pobyt cudzoziemców

<https://www.gov.pl/web/udsc>

Ministerstwo Spraw Zagranicznych – wizy

<https://www.gov.pl/web/dyplomacja/wizy>

Urzędy wojewódzkie - wydawanie zezwoleń na pobyt (kart pobytu)

<https://www.gov.pl/web/gov/uw>

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji - wnioski o zatwierdzenie jednostki przyjmującej cudzoziemców

<https://www.gov.pl/web/mswia/zloz-wniosek-o-zatwierdzenie-jednostki-na-potrzeby-przyjmowania-cudzoziemcow>

strona biznes.gov.pl - informacje o legalności pracy cudzoziemców

<https://www.biznes.gov.pl/pl/portal/004330>

Wyjazd naukowca z Polski

<https://www.euraxess.pl/pl/choose-your-country>